

Reactie op het IPO Wolvenplan 2024 van FPG

De wolf heeft zich gevestigd in Nederland en voelt zich er thuis. In gebieden waar onvoldoende aanbod van natuurlijke prooidieren is wordt het dieet aangevuld met gehouden dieren (landbouwhuisdieren en hobbydieren). Dit leidt tot een exponentiële groei van de wolvenpopulatie en een toename van conflicten. De aanvallen op vee zijn geëscaleerd van vooral schapen naar ook runderen, pony's, paarden en andere huisdieren.

Er zijn nu zelfs wolf-mens interacties geweest die tot verwondingen hebben geleid. Vaak vertonen wolven gedrag waarvan door veel instanties werd aangenomen dat ze het niet zouden laten zien, zoals aanvallen op groot vee zoals runderen en paarden en het dicht naderen van mensen. Dieren verdwijnen uit de wei en veel mensen voelen zich in hun vrijheid beperkt. Natuurbegrazing wordt verstoord.

Al vanaf het begin heeft de FGP gewaarschuwd voor bovenstaande problemen en gepleit voor een proactief beleid om deze problemen zoveel mogelijk te voorkomen. Helaas was proactief handelen door de huidige knellende wetgeving vaak niet mogelijk. Er begint hierin echter beweging te komen met als eerste stap het verlagen van de beschermde status van de wolf op Europees niveau. Het Ipo Wolvenplan 2024 speelt te weinig in op deze ontwikkelingen. Als beheer straks mogelijk is moet dit direct toegepast kunnen worden en moeten er keuzes gemaakt zijn over waar in Nederland wolven mogen en kunnen leven en in welke hoeveelheden en waar niet.

Wij hebben in ons position paper 'Gecontroleerd beheer van de wolf is noodzakelijk voor draagvlak' in 2022 gesteld dat

- De wolvenpopulatie gecontroleerd beheerd moet kunnen worden, zowel preventief als in geval van schade
- En dat het daarnaast mogelijk moet worden nulstandgebieden in te stellen waar wolven verwijderd mogen worden.

1. Visie op ruimte voor wolven in Nederland: Nulstandgebieden

In het voorliggende wolvenplan wordt nu alleen nog maar melding gemaakt van de oproep uit het RDA rapport om 'onvermijdelijke keuzes te maken in situaties waarin dierhouderij en wolven niet samengaan'. Wij willen graag een uitwerking zien en een 'visie op ruimte voor wolven in Nederland'.

Het wolvenplan redeneert nu teveel vanuit de bescherming en behoeften van de wolf en te weinig vanuit andere maatschappelijke belangen zoals de veiligheid van mensen en gehouden dieren, de financiële kosten en de impact op het huidige cultuurlandschap.

In de een uitwerking van de 'visie op ruimte voor wolven in Nederland' zouden wij de 'onvermijdelijke keuzes' willen zien m.b.t. waar wel en geen wolven mogen leven. Het aanwijzen van nulstandgebieden lijkt FPG raadzaam en onvermijdelijk. Menselijke activiteit kan niet altijd maar wijken voor de wolf. In gebieden met veel vee en gebieden met een hoge recreatiedruk zorgt de wolf voor teveel conflicten. Wolven toestaan in dergelijke gebieden zal het draagvlak voor de wolf ook steeds verder doen afnemen.

2. Staat van Instandhouding

Het wel of niet kunnen nemen van maatregelen onder de huidige wetgeving hangt in zeer grote mate af van de Staat van Instandhouding. Tot op heden is die nog niet vastgesteld. Sterker nog, er is geen definitie gemaakt van wat een Gunstige Staat van Instandhouding is en er heeft onvoldoende afstemming plaatsgevonden met buurlanden. Daardoor zitten we in een juridische patstelling waarin het voorzorgsprincipe er toe leidt dat er niks mag. Het is dus van het grootste belang dat er vaart gemaakt wordt met het definiëren van een gunstige staat van instandhouding en het vaststellen van de huidige staat van instandhouding. Internationale samenwerking en het laten ontstaan van jurisprudentie zijn daarvoor essentieel. Daarnaast verwachten wij vanuit de landelijke overheid een lobby voor een uitzonderingspositie/derogatie vanwege de bijzondere situatie in Nederland (hoge dichtheden van vee, mensen en wolven). Het is wel duidelijk dat de grensoverschrijdende populatie waar de wolven in Nederland deel van uitmaken zich in een gunstige staat van instandhouding bevindt.

3. Ingrijpen bij probleemwolven en noodsituaties

Er is nu al een aantal keer niet ingegrepen in het geval van een probleemwolf omdat de vergunningverlening te lang duurde. De probleemwolven in deze kwesties werden ook door de bekende wolvenspecialisten en de zoogdiervereniging erkent en ook zij riepen op tot actie.

Probleemwolven en noodsituaties vragen om de mogelijkheid tot snel ingrijpen. Een betere juridische voorbereiding op het aanvragen en verlenen van vergunningen is essentieel. Goede onderbouwingen moeten klaarliggen.

4. Niet overal rasters

Het beschermen van gehouden dieren tegen de wolf heeft hoge prioriteit. Heel Nederland vol zetten met wolfwerende rasters is geen duurzame oplossing voor de toekomst en heeft bovendien grote nadelen. Zolang echter beheer van de wolvenpopulatie onvoldoende mogelijk is, is het plaatsen van wolfwerende rasters één

van de belangrijkste mogelijkheden om vee te beschermen. Veehouders moeten hierin dan ook breed gefaciliteerd worden maar niet verplicht worden om deze rasters te plaatsen. De vergoedingen voor de rasters dekken lang niet alle kosten. Het is van groot belang dat de extra arbeid voor onderhoud e.d. ook vergoed wordt. Nu er ook runderen en paarden worden aangevallen door wolven wordt er wél erkend dat een wolvenraster niet (altijd) de oplossing is. De keuze om een raster te plaatsen moet dan ook bij de veehouder blijven. Rasters zijn namelijk niet altijd mogelijk en wenselijk. Rasters mogen dan ook niet breed verplicht worden om in aanmerking te komen voor schadevergoeding. Dit is op de langere termijn alleen denkbaar in kleine specifieke gebieden.

Het eindeloos blijven plaatsen van rasters heeft grote negatieve gevolgen voor andere wilde dieren en de schoonheid van het landschap. Sterker nog, het wolvenplan geeft zelf aan dat een drukfactor op de wolf de aanwezigheid van hekken in het buitengebied om vee en andere prooidieren te beschermen is (tabel 2).

Erken dat het plaatsen van rasters niet altijd de oplossing is, vergoed álle kosten die gemoeid zijn met wolfwerende rasters, vergoed schade ook als er geen raster is en stel nulstandgebieden voor wolven in op plekken waar de aanwezigheid van de wolf en dierhouderij of intensieve recreatie niet samengaan.

5. Toegankelijkheid natuurgebieden

Er is nu al een gebrek aan toegankelijke natuur voor mensen. De recreatiedruk is groot. Dit is slecht voor de natuur en voor de mens en maatschappij. Als we doorgaan op de huidige weg en de wet op de meest voorzichtige manier uitleggen (zie punt 2. Gsvl) dan zal er steeds meer natuur worden afgesloten. Mensen worden daardoor beroofd van hun recreatiemogelijkheden en de druk op andere natuur neemt nog verder toe. Bovendien kan afsluiting voor particulier beheerde, openbaar toegankelijke natuur gevolgen hebben voor de instandhouding. Bijna altijd heeft afsluiting negatieve economische gevolgen waarmee natuurbeheer of voortbestaan in gevaar komt.

6. Natuurbegrazers

Begrazers zijn onmisbaar in het beheer van de natuur. Veel prioritair beschermde habitats zijn open landschappen en daarmee dus afhankelijk van grazers. De ene grazer is de andere niet. Bepaalde plantensoorten worden beter in toom gehouden door bepaalde grazers. Een schaap is niet simpelweg te vervangen door een rund. Bovendien is er ook nog het cultuurhistorische aspect van bepaalde soorten. Het wordt tijd dat er gewerkt gaat worden aan een afwegingskader welke soort voorrang krijgt. Is de wolf meer waard dan een heideschraal grasland met de daar bijbehorende soorten vogels,

planten, insecten en reptielen? Hoe wordt er juridisch gekeken naar een instandhoudingsplicht vanuit N2000 voor prioritair habitatype en de bescherming van de wolf? Wat weegt zwaarder?

De verschuiving naar grotere begrazers in natuurlijker kudde samenstellingen die beter in staat zijn zichzelf te beschermen neemt risico voor de recreanten met zich mee. Ongelukken met runderen in natuurgebieden komen nu al voor. Als er juist meer wordt ingezet op grotere dieren met hoorns en meer beschermend gedrag dan neemt het risico alleen maar toe. En ook deze soorten blijken niet veilig voor de wolf. Daarnaast brengen kuddebewakingshonden ook risico's met zich mee voor recreanten, nog los van de kosten.

Conclusie

Dat in het toekomstperspectief gesteld wordt dat in de toekomst het voorstelbaar is dat dat populatiebeheer mogelijk is, ziet FPG als een positieve, maar veel te kleine stap. Zolang het wolvenplan nog bijna uitsluitend vanuit het oogpunt van het beschermen van de wolf is geschreven schiet het zijn doel voorbij. Beschermen van een gezonde wolvenpopulatie in Europa is een goede zaak, maar de vraag is in welke mate het realistisch is dat Nederland daar een bijdrage aan levert. Laat dieren in de wei en schapen op de hei niet verdwijnen. De bescherming van vee is noodzakelijk, maar andere (maatschappelijke) belangen en kosten worden onvoldoende meegewogen. Nederland vol hekken zetten is geen duurzame oplossing. Denk vooruit en anticipeer op noodsituaties, probleemwolven en een toenemende wolvenpopulatie. Alleen theoretische kaders zijn niet voldoende. Zorg dat er een praktische voorbereiding is voor dringende en acute gevallen. Ingrijpen moet op korte termijn mogelijk gemaakt worden. Gecontroleerd beheer van de populatie en het instellen van nulstandgebieden zal onvermijdelijk zijn. Er moeten heldere ruimtelijke keuzes worden gemaakt. Zorg dat de staat van instandhouding goed wordt gedefinieerd en maak plannen voor de volgende fase. Gezien het gebrek aan visie en plannen ten aanzien van de hierboven genoemde zaken vinden wij dat het Wolvenplan 2024 terug moet naar de tekentafel.

Federatie Particulier Grondbezit